

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Předpoklady a důvody vazby

Studentská vědecká a odborná činnost

Kategorie: magisterské

Autor: Jan Bunganič

2013

Konzultant: prof. JUDr. Oto Novotný, Csc.

VI. ročník

Vědecký seminář z trestního práva

Čestné prohlášení a souhlas s publikací práce

Prohlašuji, že jsem práci předkládanou do VI. ročníku Studentské vědecké a odborné činnosti (SVOČ) vypracoval samostatně za použití literatury a zdrojů v ní uvedených. Dále prohlašuji, že práce nebyla ani jako celek, ani z podstatné části dříve publikována, obhájena jako součást bakalářské, diplomové, rigorózní nebo jiné studentské kvalifikační práce a nebyla přihlášena do předchozích ročníků SVOČ či jiné soutěže.

Souhlasím s užitím této práce rozšiřováním, rozmnožováním a sdělováním veřejnosti v neomezeném rozsahu pro účely publikace a prezentace PF UK, včetně užití třetími osobami.

V Praze dne 15.4.2013

.....

Jan Bunganič

Obsah:

1	Právní úprava	- 4 -
2	Zamyšlení se nad institutem vazby	- 4 -
2.1	Veřejný zájem vs. právo na osobní svobodu	- 5 -
2.2	Základní zásady	- 6 -
3	Předpoklady vazby	- 8 -
3.1	Obvinění	- 8 -
3.2	Posouzení důvodnosti obvinění soudem	- 9 -
3.3	Podklady rozhodnutí	- 11 -
3.4	Konkrétní skutečnosti a důvodná obava	- 12 -
4	Důvody vazby	- 13 -
4.1	Útěková vazba	- 13 -
4.2	Koluzní vazba	- 16 -
4.3	Předstižná vazba	- 18 -
4.4	Kvalifikované (zprísňené) důvody vazby	- 19 -
4.5	Zvláštní případy vazby	- 21 -
5	Německá právní úprava	- 22 -
5.1	Útěková vazba	- 23 -
5.2	Koluzní vazba	- 23 -
5.3	Závažnost činu	- 24 -
5.4	Předstižná vazba	- 24 -
6	Závěr	- 25 -
7	Použité prameny	- 26 -
7.1	Knížní publikace	- 26 -
7.2	Odborné články	- 26 -
7.3	Ostatní prameny	- 27 -

1 Právní úprava

Vazba patří k nejstarším institutům trestního řízení. V dobách feudálního inkvizičního procesu byla nepostradatelnou součástí řízení. Nešlo o opatření výjimečné povahy jako dnes, ale používala se téměř vždy. Do pol. 20. století byl termín vazba používán ve dvou významech, bylo nutné použít přívlastku vyšetřovací, tj. vazba jak jí známe dnes (to stále platí např. v německé právní úpravě, kde se používá pojmu *Untersuchungshaft*), či trestní, čímž se nazýval samotný výkon trestu odnětí svobody. Právní úpravu vazby nalezneme v zákoně č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů. Konkrétně se jedná o § 67 až § 74a. Zvláštností je, že tato ustanovení obsahují i hmotněprávní normy, tzv. materiální vazební právo. I přesto, že se jedná o souhrn hmotněprávních předpokladů k uvalení vazby, není materiální vazební právo předmětem hmotněprávní úpravy, ale náleží do oblasti práva procesního.¹ Úprava institutu vazby bývá často předmětem novel trestního řádu, jistá dílčí úprava vazby se objeví snad v každé větší novele. Z posledních let stojí za zmínku především dvě novely – zákony č. 265/2001 Sb. a č. 459/2011 Sb., které měly sloužit především ke zrychlení řízení a omezení počtu vazebně stíhaných. Podrobnosti samotného výkonu vazby pak stanoví zákon o výkonu vazby č. 293/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Nakonec vyhláška č. 109/1994 Sb., kterou se vydává řád výkonu vazby. Při rozhodování o přípustnosti vazby je též důležité používat i hmotněprávní předpis, tedy trestní zákoník č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

2 Zamyšlení se nad institutem vazby

Jak už bylo řečeno, vazba se stává předmětem diskusí nejen odborníků, ale i laiků. Vazba se řadí mezi zajišťovací instituty trestního řízení, jejím účelem je zajistit osobu obviněného pro účely trestního řízení. Zákon nedává její přesnou definici, a tak si musíme vystačit s definicemi právní vědy. Obecně uznávanou se stala definice Mandákova: „Vazba je institut trestního řízení, s jehož použitím je obviněný na základě rozhodnutí oprávněného orgánu dočasně zbaven osobní svobody, aby mu bylo zabráněno vyhýbat se trestnímu stíhání nebo trestu tím, že by uprchl nebo se skrýval, mařit či ztěžovat objasnění věci nepřipustným působením na prameny důkazů, nebo konečně pokračovat v trestné činnosti.“² Úspornější definici udává německý autor Hartisch: „Vazbou se rozumí opatření proti obviněnému, který je naléhavě podezřelý z trestného činu, aby byl zajištěn cíl trestního řízení, nejde o výkon

¹ RŮŽIČKA M., ZEŽULOVÁ J., *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*, Praha: C.H. Beck, 2004, s. 382

² MANDÁK V., *Zajištění osoby obviněného v československém trestním řízení*, Praha: Orbis, 1975, s. 65

trestu.“ Dle současného autora Růžičky se jedná vlastně o procesní odpovědnost, kdy „po stránce objektivní obviněný jedná, tj. koná (nebo opomene konání, k němuž byl povinen či jež slíbil), takovým způsobem, z něhož vzniká důvodná konkrétní obava, a je možno použít opatření konkrétně uvedených v §§ 67, 68.“³ Nakonec uveďme ještě definici dle Ústavního soudu: „Vazba představuje nezbytné omezení osobní svobody, u něhož platí princip presumpce nevin, a smyslem tohoto omezení je umožnit orgánům činným v trestním řízení uskutečnění a ukončení tohoto řízení.“⁴

2.1 Veřejný zájem vs. právo na osobní svobodu

V literatuře bývá zdůrazňováno především to, že vazba představuje omezení, respektive zbavení osobní svobody, aniž by existovalo pravomocné rozhodnutí soudu o vině, což při ctění zásady presumpce nevin vyžaduje velice citlivé posouzení ze strany orgánů činných v trestním řízení a soudu. Je třeba zdůraznit, že rozhodnutí o vazbě není za žádných okolností předběžným výrokem o vině. Z toho vyplývá klasický střet veřejného zájmu a svobody jednotlivce. V dnešní době, kdy se na lidská práva pohlíží jako na jeden ze základních kamenů civilizace, tento střet nabývá na intenzitě. Veřejný zájem na vazebním stíhání tak musí být dostatečně silný při splnění předem daných zákonných podmínek, a samozřejmě musí být dostatečně odůvodněn. Zřetelným projevem vyšší ohleduplnosti ke svobodě jednotlivce je pokles počtu vazebně stíhaných, např. v Polsku a Německu od 90. let až o polovinu. Právo na osobní svobodu je v duchu čl. 1 Listiny základních práv a svobod⁵ (dále „LZPS“) právem nezczizitelným, nezadatelným, nepromlčitelným a nezrušitelným, přesto však není bezbřehé a ničím neomezené. Právo na osobní svobodu nalezneme v LZPS v čl. 8, kde odstavec 1 zaručuje osobní svobodu, zároveň však odstavec 2 dává možnost omezení či zbavení práva ze zákonných důvodů a způsobem zákonem dovoleným. Tyto výjimky je nutné vykládat restriktivně. Jednou z těchto výjimek je i vazba, což je specifikováno v odstavci 5, který požaduje, aby zákon stanovil i přípustnou dobu trvání vazby a určuje, že rozhodnout o ní může pouze soud. Zde je nutné zmínit, že po novele trestního řádu č. 265/2001 Sb. mohl o prodloužení vazby rozhodnout státní zástupce, což byl projev snahy o zrychlení procesu. To se jevílo dosti sporné, i když LZPS hovoří pouze o nutném rozhodnutí soudu o vzetí do vazby, avšak rozhodnutí o jejím prodloužení je neméně závažným zásahem do osobní svobody. Navíc státní zástupce nesplňuje podmínku nezávislosti a nestrannosti, což vyvodil ve své judikatuře i Evropský soud pro lidská práva (dále „ESLP“) a tuto premisu převzal i náš

³ RŮŽIČKA M., ZEŽULOVÁ J., *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*, Praha: C.H. Beck, 2004, s. 376

⁴ Viz např. III. ÚS 271/96

⁵ usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb.

Ústavní soud.⁶ Na základě jeho judikatury tak od 1.1.2012 díky novele č. 479/2011 Sb. rozhoduje i o prodloužení vazby soud.

Jelikož dle čl. 10 Ústavy České republiky jsou součástí právního řádu i mezinárodní smlouvy ratifikované Parlamentem ČR a vyhlášené ve sbírce, neméně důležitým dokumentem je Evropská úmluva o lidských právech a svobodách (dále „Úmluva“). I ona obsahuje právo na svobodu a bezpečnost, konkrétně ve svém čl. 5, kde uvádí i 6 taxativních možností případného omezení či zbavení tohoto práva, k čemuž ale přidává v čl. 6 procesní záruky (projednání věci v přiměřené lhůtě nezávislým a nestranným soudem). Více méně se jedná o stejné požadavky jako v LZPS, i když konkrétněji rozepsané. Navíc tu můžeme naléznout např. v odstavci 4 požadavek periodické kontroly důvodů vazby ze strany soudního orgánu. Zbavení svobody musí probíhat v souladu s řízením stanoveným vnitrostátním zákonem. Tímto dochází k vyloučení možné svévole nebo používání nezákonných prostředků pro zbavení svobody. Jednotlivé státy pak musí při své normotvorbě dbát Úmluvy jako celku, čímž je zajištěno, že nedojde k svévolnému zákonodárství.⁷ Výkladu čl. 5 napomáhá judikatura ESLP, soud během let vypracoval základní požadavky pro správné a s Úmluvou souladné uvalení vazby. Tyto požadavky by se daly shrnout do tří bodů: Za prvé je nutné „důvodné podezření“, že obviněný spáchal trestný čin, za druhé musí existovat „dostatečné“ a „relevantní“ důvody vazby a nakonec za třetí ESLP požaduje „zvláštní naléhavost“ postupu orgánů při vyšetřování, aby délka řízení nebyla nepřiměřeně dlouhá.⁸ Imperativ „bez zbytečných průtahů“ je nutno posuzovat vždy individuálně k danému případu a jeho obtížnosti. Zdůraznění této podmínky nabývá na důležitosti zvláště ve světle prezidentské amnestie z počátku roku 2013, která se na podobnou rozhodovací činnost ESLP zčásti odvolávala.

2.2 Základní zásady

Vazbu jurisprudence považuje za *ultima ratio* trestního řízení, tedy za výjimečné opatření. Z toho se vyvozují základní zásady pro možnost uvalení vazby. Mezi ně patří přiměřenost – vazba musí být přiměřená povaze trestného činu a hrozícímu trestu, tzn. nelze uvalit vazbu za trestný čin, pokud nehrozí trest odnětí svobody. Neméně důležitá je zásada zdrženlivosti orgánů činných v trestním řízení, dle ní by měly co nejméně zasahovat do práv a svobod občanů. Další základní zásadou je subsidiarita vazby, což je svým způsobem realizace

⁶ I. ÚS 573/02

⁷ ŠKOLOVÁ O., *Institut vazby v trestním řízení*, rigorózní práce na PF UK, 2011

⁸ Viz např. rozsudek Barfuss proti ČR

principu *ultima ratio*.⁹ Vazba by se měla použít jen ve výjimečných případech, které nelze vyřešit jiným způsobem, respektive opatřením. Tuto zásadu pozitivně zachycuje návětí § 67 trestního řádu. Mezi tzv. alternativy vazebního stíhání (§ 73 odst. 1) patří převzetí záruky ze strany zájmového sdružení občanů či důvěryhodné osoby, dále písemný slib obviněného, že povede řádný život a nakonec dohled probačního úředníka nad obviněným. Další alternativou je peněžní záruka (tj. kauce) dle § 73a, kdy soud na základě svého uvážení rozhodne, jaká částka se mu zdá dostačující pro nahrazení vazby s ohledem na závažnost činu a osobní poměry obviněného. Kauci nelze přijmout v případě obvinění z taxativně vyjmenovaných trestních činů. Při porušení povinností obviněného připadá státu, případně po odsouzení slouží k odškodnění možných poškozených a jako náhrada nákladů řízení. Novela č. 479/2011 Sb., reagující na judikaturu Ústavního soudu¹⁰, podtrhla důležitost principu subsidiarity, respektive alternativních opatření tím, že dle § 73 c) soud musí v odůvodnění svého rozhodnutí o uvalení vazby uvést, proč nešlo použít těchto alternativních opatření. Jde o projev trendu poslední doby upřednostňovat tato opatření. Další rozšíření alternativních možností přináší letošní zákon o obětech trestných činů a s ním spojená novelizace trestního řádu, která v České republice zavádí pro trestní řízení institut předběžných opatření, známý spíše z oblasti soukromého práva. Zajímavé je, že i použití těchto opatření bude podmíněno existencí jednoho z vazebních důvodů dle § 67 a i samotná délka jejich trvání je vázána na předpisy o vazbě. Zároveň bude v zákoně vyjádřena preference těchto předběžných opatření před ostatními alternativami.

Společně se subsidiaritou literatura většinou uvádí další základní zásadu, kterou je fakultativnost vazby. V našem právním řádu neexistuje obligatorní vazba už od 50. let minulého století a soud má tedy vždy rozhodnout na základě svého uvážení. To znamená, že i kdyby byly splněny předpoklady vazby a dány důvody dle § 67 trestního řádu, soud nemá povinnost obviněného do vazby poslat. Nepříliš jasné se zdá zařazení proporcionality mezi základní zásady vazebního řízení, Ústavní soud a např. Draštík¹¹ jsou o tom přesvědčeni, avšak najdou se i odpůrci. Důraz na tuto zásadu je kladen především v Německu, kde tzv. *Verhältnismaßigkeit* vychází z principu právního státu a je jednou z určujících zásad Základního zákona. Vzhledem k současnému důrazu na individuální práva před právy veřejnými má zásada proporcionality v moderním demokratickém státě svou důležitost i v posuzování vhodnosti vazby. Vybízí k tomu i její úzká vazba na zásadu fakultativnosti,

⁹ DRAŠTÍK A., *K zákonným předpokladům pro rozhodnutí o vazbě*, Trestní právo, 1997, č. 12, s. 8

¹⁰ Viz II. ÚS 897/08

¹¹ DRAŠTÍK A., *K zákonným předpokladům pro rozhodnutí o vazbě*, Trestní právo, 1997, č. 12, s. 7

protože záleží především na soudci, jak posoudí v daném případě, jestli je vazba potřebná a zároveň přiměřená vzhledem k osobě pachatele, veřejnému zájmu a průběhu trestního řízení.

Za důležitou zásadu se považuje též právo obviněného požadovat propuštění na svobodu a povinnost orgánů činných v trestním řízení průběžně zkoumat důvodnost vazby, aby v případě odpadnutí důvodu byl obviněný co nejrychleji propuštěn. K průběhu řízení se vztahuje i další zásada – zásada rychlosti. Orgány činné v trestním řízení by měly vazební věci vyřizovat přednostně. Především snaha o zrychlení řízení, aby stav, kdy obviněný – z hlediska práva zatím nevinný – byl omezen na svobodě co nejkratší dobu, vede zákonodárce k častým změnám ustanovení o vazbě. Vazba by měla trvat jen po nezbytně dlouhou dobu. Momentálně se např. vyřešila dvoukolejnost rozhodování o prodloužení vazby, kdy soud se musel zabývat žádostmi obviněného o propuštění z vazby a zároveň každé 3 měsíce přezkoumávat důvodnost vazby. To by mělo orgánům poskytnout více času pro samotné vyšetřování a pomoci tedy rychlosti řízení. Vazba má zajišťovací funkci, nikoliv funkci sankční jako výkon trestu odnětí svobody, zároveň se nejedná o výchovný prostředek. Účelem vazby není újma na právech, nýbrž se jedná o prostředek k dosažení cíle – řádnému vyšetření trestného činu a celkovému zdárnému průběhu trestního řízení.

3 Předpoklady vazby

Návod pro nalezení nutných předpokladů pro možnost uvalit vazbu nám dává návětí § 67 trestního řádu. Krom subsidiarity, o které je pojednáno výše, se jedná o nutnost zahájení trestního řízení, tedy nutnost obvinění. Dále posouzení toho, zda zjištěné skutečnosti vedou k označení skutku za trestný čin, a zda tento čin spáchal obviněný. Též musí z konkrétních skutečností vyplývat důvodná obava, že obviněný se zachová jedním ze způsobů dle § 67 a)-c). Nakonec poslední předpoklad nalezneme v § 68 odst. 2, jenž stanovuje nemožnost vazby u trestných činů, za které hrozí pachateli dle trestního zákoníku u úmyslných maximálně dva roky a u nedbalostních maximálně tři roky odnětí svobody. Z toho jsou pak možné další výjimky uvedené v dalších odstavcích, o nichž bude hovořeno později.

3.1 Obvinění

Dle § 68 odst. 1 může být vzat do vazby jen ten, kdo byl obviněn (výjimkou je tzv. vydávací vazba). To předpokládá vydání usnesení o zahájení trestního řízení a jeho doručení podezřelému. Někdy vznikají pochybnosti, zda je nutné usnesení doručit, avšak převážná část odborné veřejnosti o tom nepochybuje. Usnesení by mělo obsahovat všechny náležitosti

požadované zákonem (§ 160 trestního řádu). Vyšetřující orgán by měl řádně zdůvodnit podezření z trestné činnosti, přesně formulovat skutek, vymezit časové období, případně prokázat úmysl podezřelého. Hranice podezření se označuje jako *práh podezření dostatečný k zahájení trestního stíhání*, jedná se o vyšší stupeň pravděpodobnosti, že skutek spáchal obviněný, nikoliv však dostatečnou jistotu, kterou vyžaduje obžaloba, tím spíše meritorní rozhodnutí soudu.¹² Obvinění musí směřovat proti činu, který je opravdu trestný. ESLP to jasně vyjádřil ve věci Lukanov vs. Bulharsko, kde byl stěžovatel zatčen pro podezření, že jako bývalý předseda vlády zpronevěřil státní prostředky. Podezření ze spáchání takového skutku ovšem nenaplnovalo v Bulharsku skutkovou podstatu žádného trestného činu. Nedošlo tak k zákonnému obvinění, tedy i k zákonnému uvalení vazby. Nezákonosti či neodůvodněnosti obvinění se však obviněný nemůže dovolat ani u Ústavního soudu, který nemá pravomoc ho přezkoumat, protože je oprávněn přezkoumávat jen zásahy do základních práv. V daném případě by pak ustavní stížnost byla možná jen proti rozhodnutí o vazbě na podkladě tohoto nesprávného obvinění.¹³

3.2 Posouzení důvodnosti obvinění soudem

Má soud v přípravném řízení posuzovat důvodnost obvinění, nebo pouze posuzovat důvody k uvalení vazby, její adekvátnost a co se týče obvinění, spoléhat na vyšetřující orgány? V minulém režimu, respektive do r. 1991, mohl nedůvodná a nezákonná rozhodnutí vyšetřovatelů rušit prokurátor, který o vazbě rozhodoval v přípravném řízení. Proto se tato otázka stala aktuální v 90. letech minulého století a byla předmětem vášnivých polemik. Soudy nezdůvodňují v praxi vůbec nezkoumaly důvodnost obvinění, zda se jedná opravdu o tento trestný čin, tedy jestli není třeba méně závažný, přičemž by následně např. nešlo vazbu povolit. Vycházelo se z premisy, že soudce nemá žádné oprávnění ve vztahu ke státnímu zástupci či vyšetřovatelům. K zastáncům tohoto řešení patřil např. Kratochvíl, nebo Kučera, Rizman a Teryngel.¹⁴ Dle nich nese státní zástupce odpovědnost za důvodnost stíhání, zatímco soudce nese zodpovědnost za důvodnost vazby. Naopak soudce nenes zodpovědnost za důvodnost stíhání a státní zástupce nenes zodpovědnost za důvodnost z vazby. Tomuto názoru byl vyčítán alibismus, když státní zástupce přece dává návrh na uvalení vazby. I když má soud k dispozici méně důkazů a rozhoduje v jistém časovém tlaku, pokud nesouhlasí s kvalifikací orgánu nebo je obvinění jasně nezákonné z formálního hlediska, nemůže přece vědomě vazbu povolit, aniž by se zpronevěřil ústavním principům. Problém, že důvody vazby

¹² RŮŽIČKA M., ZEŽULOVÁ J., *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*, Praha: C.H. Beck, 2004, s. 391

¹³ I. ÚS 651/2000

¹⁴ KUČERA, RIZMAN, TERYNGEL, *K rekonstrukci trestního řádu*, Trestní právo, 1996, č. 1, s. 8

mohou obstat často samostatně ve vztahu k trestnému činu, tvoří relativně samostatnou skutkovou podstatu – *ad absurdum* lze připustit, že bude dán důvod vazby, aniž by bylo dostatečně podloženo obvinění.¹⁵ Nalézáme tak jeden ze záporných jevů spojených s institutem vazby. Obviněný se často může dopouštět jednání vzbuzující obavy, že bude narušen průběh trestního řízení, ačkoliv ví o své nevině, avšak pod tlakem okolností či strachu se zachová iracionálně. Orgány činné v trestním řízení se mohou mýlit, zejména pod náporom médií, veřejnosti či nadřízených se zájmem na rychlém nalezení viníka. Proto soud, jako nezávislá instituce oproštěná od těchto tlaků, je důležitou součástí celého procesu i vzhledem k důvodnosti obvinění.

Už Mandák zastával názor, že soud musí zkoumat důvodnost trestního stíhání a v případě, že ji nenalezne, vazbu odmítnout – to však nemá vliv na pokračování vyšetřování (meritorně může svůj názor vyjádřit až po obžalobě).¹⁶ Tuto koncepci zastává i akademická půda: „nelze opodstatněnost vazby hodnotit bez vztahu k zahájenému trestnímu řízení.“¹⁷ Podobně se vyjádřil i Vantuch, který dokonce navrhol dát soudu pravomoc trestní stíhání zastavit v přípravném řízení.¹⁸ To už se ale zdá být excesem a přílišným zásahem do obžalovací zásady. Coufal to označil za „extrémní právní názor trpící především neprovázaností s dalšími platnými principy a instituty přípravného řízení.“¹⁹ Soudce nemůže mít v přípravném řízení žádné kontrolní a nařizovací pravomoci vůči státnímu zástupci, jestliže ze zákona vyplývá dominantní postavení státního zástupce a jeho odpovědnost za výsledky přípravného řízení. Dle komentáře je „rozhodování soudce o vazbě na návrh státního zástupce promítnutím obžalovací zásady do stadia přípravného řízení.“²⁰ Příklady z praxe uvedl Sokol, např. soud rozhodl o uvalení vazby, aniž by usnesení o zahájení trestního stíhání obsahovalo zdůvodnění úmyslu obviněného spáchat trestný čin, což u trestných činů, kde úmysl je nutný, působí jako závažný formální nedostatek.²¹ Dle Draštíka se jedná o primární otázku, až po jejím kladném zodpovězení lze posuzovat případné důvody vazby.

Tento problém tak byl nakonec vyřešen novelizací trestního řádu č. 166/1998 Sb., kdy byl k § 67 přidán druhý odstavec (nyní dovětek) obsahující požadavek důvodnosti trestního stíhání. Dnes je ještě posílen novým § 73c, dle kterého se soud musí zabývat důvodností trestního

¹⁵ RŮŽIČKA M., ZEŽULOVÁ J., *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*, Praha: C.H. Beck, 2004, s. 397

¹⁶ MANDÁK V., *Zajištění osoby obviněného v československém trestním řízení*, Praha: Orbis, 1975, s. 163

¹⁷ CÍSAŘOVÁ D., FENYK J., GRIVNA T., *Trestní právo procesní*, Praha: Linde, 4. vydání, 2006, s. 250

¹⁸ VANTUCH P., *K rozhodování o vazbě v přípravném řízení a přezkoumávání důvodnosti obvinění v tomto stadiu řízení*, *Trestní právo*, 1996, č. 6, s. 17

¹⁹ COUFAL P., *K zákonným předpokladům rozhodnutí o vazbě soudem*, *Trestní právo*, 1998, č. 9, příloha s. III.

²⁰ ŠÁMAL P., A KOL., *Trestní řád. Komentář – díl I.*, Praha: C.H. Beck, 6. vyd., s. 486

²¹ SOKOL T., *Rozhodování soudů o vazbě*, *Trestní právo*, 2000, č. 1, s. 14

stíhání i v odůvodnění usnesení. Zajímavá se však jeví poznámka Coufala o zvýhodnění vazebně stíhaných před vazebně nestíhanými. Dostane se jim totiž přezkumu obvinění už v přípravném řízení, kdy se dá očekávat, že obhájce bude především brojit proti důvodům obvinění např. pomocí dokazování, než proti důvodům samotné vazby. Půjde pak o narušení principů legality a oficiality, které jsou v přípravném řízení vedoucí. I když rozhoduje jiný soud, než který pak povede případné hlavní líčení, úspěch obviněného bude mít psychologický vliv na vyšetřující a i obhájce dostane účinnou zbraň pro hlavní líčení.²² Toto nemeritorní posouzení by samozřejmě na hlavní líčení nemělo mít vůbec vliv, ale to je teorie, praxe může fungovat trochu jinak. Na druhou stranu může soudce orgánům činným v trestním řízení dát návod, kde je nutno dokazování rozšířit a které okolnosti je třeba lépe objasnit.

3.3 Podklady rozhodnutí

Soud rozhodující o vazbě musí chtě nechtě zhodnotit dosavadní důkazy pro posouzení důvodnosti obvinění, jakož i posoudit konkrétní skutečnosti pro důvodnost vazby. Nezřídko tak musí rozhodnout velice rychle a na počátku vyšetřování, kdy důkazy nemají takovou kvalitu či jich není dostatek. Soudem zjištěné chyby při dokazování, např. nezákonné opatření důkazů (např. domovní prohlídka) by měly vést soud k odmítnutí vazby. Ústavní soud považuje „za nezbytné získat dostatek podkladů a poznatků.“²³ Na rozdíl od hlavního líčení mohou být podkladem pro rozhodnutí i materiály mimoprocesní povahy, např. výsledky pozorování vyšetřujících orgánů. Mandák k tomu uvádí: „Skutečnosti odůvodňující vazbu jsou v rámci tohoto řízení, v němž jsou posuzovány, z hlediska trestního práva hmotného zásadně irelevantní“²⁴ K rozhodnutí totiž slouží podklady jiného druhu, než pro meritorní rozhodnutí. Větší část z nich je tak možné vyjevit, aniž by byl ohrožen průběh vyšetřování. Avšak pokud má soud rozhodovat i o důvodnosti obvinění, otázkou je, jestli povolit přístup obhájců k důkazům, které už pro meritorní rozhodnutí relevantní budou, což by někdy mohlo vést k prozrazení vyšetřovací taktiky či k jejich pozdějšímu znehodnocení, případně pomoci k možnému maření vyšetřování. Opět se tu střetává princip veřejného zájmu s právem obviněného na obhajobu, respektive se zásadou rovnosti zbraní. Velice diskutovaný je tento problém v Německu, kde státní zástupce podával obhájci informace pouze ústně a do spisu ho nahlédnout nenechal. ESLP tuto praxi označil za nepřípustnou, protože skrývání esenciálních důkazů je v rozporu s principem rovnosti zbraní a tudíž i s čl. 5 odst.4 Úmluvy.²⁵ Na základě

²² COUFAL P., *K zákonným předpokladům rozhodnutí o vazbě soudem*, Trestní právo, 1998, č. 9, příloha s. III.

²³ Viz II. ÚS 897/08

²⁴ MANDÁK V., *Zajištění osoby obviněného v československém trestním řízení*, Praha: Orbis, 1975, s. 164

²⁵ Viz *Mooren vs Německo*

tohoto rozsudku musel být dokonce novelizován německý trestní řád. Teorií bylo naznačeno řešení spočívající v tom, že prvotní rozhodnutí soudu o uvalení vazby by mělo obstat i bez možnosti obhájce seznámit se se všemi důkazy, avšak rozhodování o prodloužení vazby zřejmě nikoliv. V rozhodnutí o prodloužení vazby soud nemůže v odůvodnění použít tu část spisu, se kterou se obhajoba nemohla seznámit.²⁶ Zde už by obhájce měl mít právo se s důkazy seznámit, jelikož se obviněný ve vazbě již nachází a nehrozí tedy, že by se dopustil koluze, tedy maření vyšetřování a důkazů.

3.4 Konkrétní skutečnosti a důvodná obava

K posouzení důvodnosti vazby²⁷ musí soud vycházet především z *konkrétních skutečností*, které vyvolávají *důvodnou obavu*, že se obviněný nebude chovat řádně. Toto musí být pak přesně vyjádřeno, jak požaduje Ústavní soud, ale i Mandák už v 70. letech 20. století: „Soud musí formulovat odůvodnění na takovém stupni konkrétnosti, aby rozhodnutí bylo vždy přezkoumatelné a aby obviněný byl obeznámen v potřebném rozsahu se skutečnostmi, které takové rozhodnutí odůvodňují.“²⁸ Při nedodržení podmínky konkrétnosti odůvodnění Ústavní soud rozhodnutí ruší pro rozpor s čl. 36 Listiny.²⁹ Nový § 73c pak přímo pozitivně zakotvuje obligatorní náležitosti odůvodnění usnesení o vzetí do vazby. To by mělo výrazně přispět ke sjednocení rozhodování soudů. Konkrétní skutečnosti se týkají především osoby obviněného, vztahují se pouze k danému případu. Ústavní soud v několika nálezech vyjádřil přesvědčení, že „konkrétní skutečnosti se nemusí týkat jen osoby obviněného, ale pro důvodnost vazby je možné připustit *objektivní konstelaci*, která zahrnuje nejen osobu pachatele (jeho úmysl zmařit), ale všechny znaky skutkové podstaty trestného činu a např. též stádium vyšetřování.“³⁰ Zároveň je jasné, že soud nemůže nikdy dospět k naprosto jistému závěru, že se obviněný bude chovat dle jednoho z důvodů § 67.³¹ Ústavní soud konkrétní skutečnosti nadefinoval takto: „Je nutno jimi rozumět konkrétní argumentaci ohledně povahy důkazů, které je nutno provést, jakož i analýzu okolností, jež svědčí pro možnost jednání odůvodňujícího vazbu.“³² Příčilo by se účelu a funkci vazby, kdyby se muselo čekat, až tak obviněný skutečně učiní – např. už bude na letišti s úmyslem uprchnout - a bude bezesporu jasné, že by měl být umístěn do vazby. Jenže už bude pozdě, když uteče za hranice či zničí

²⁶ ŠTĚPÁN J., *V řízení o vazbě doplňuje Evropská úmluva o lidských právech a svobodách náš trestní řád*, Bulletin advokacie, 2002, č. 6-7, s. 385

²⁷ Důvody viz bod 4

²⁸ MANDÁK V., *Zajištění osoby obviněného v československém trestním řízení*, Praha: Orbis, 1975, s. 164

²⁹ Viz např. III. ÚS 103/99

³⁰ Viz např. I. ÚS 82/96

³¹ Viz II. ÚS 185/02

³² Viz ÚS 104/2006

důležité důkazy. Soud by se měl však vyvarovat závěrů, která vyvodil jen z jakýchsi mlhavých skutečností a dostatečně neodůvodněného podezření.

4 Důvody vazby

Zásadní otázkou při rozhodování o vazbě je, zda jsou splněny důvody pro její uvalení. Česká právní úprava spočívá na taxativním výčtu tří důvodů v § 67 trestního řádu. Jedná se o zákonné provedení čl. 8 odst. 5 LZPS.³³ Dále existují ještě speciální typy vazby, které se však nepoužívají příliš často. Obviněného lze vzít do vazby na základě skutečností, které naplňují jen jeden důvod. Též ale může být vzat i ze všech tří důvodů najednou. Důvody se mohou v průběhu řízení měnit, o takovéto změně musí soud vždy vydat usnesení. Důležité je, aby „přesvědčení o důvodnosti trvalo po celou dobu trvání vazby.“³⁴ Hojně řešenou otázkou byla přípustnost vazby vzhledem k zdravotnímu stavu. Z judikturní praxe vyplynulo, že pokud nepříznivý zdravotní stav přímo nevyklučuje obavy, že by se obviněný mohl dopustit některého z jednání uvedených v § 67 (v podstatě není důvod vazby dán, jedná se o jednu z relevantních skutečností), není špatný zdravotní stav překážkou výkonu vazby. Stát musí pak obviněnému zajistit potřebnou péči ať už v samotné vazební věznici, či v lékařských zařízeních, kam ho doprovází eskorta.

4.1 Útěková vazba

Pro možnost uvalení útěkové vazby je nutné najít konkrétní skutečnosti vzbuzující důvodnou obavu, že obviněný se bude skrývat, aby se vyhnul trestnímu stíhání. Pod pojmem „uprchně“ se rozumí útěk za hranice České republiky, naopak pod pojmem „bude se skrývat“ je myšleno snaha o skrytí se v tuzemsku.³⁵ § 67 trestního řádu uvádí demonstrativně možné důvody vedoucí k této obavě, které však, jak už bylo řečeno, musí být podloženy konkrétními skutečnostmi. Funkcí útěkové vazby je prevence, tedy „zajištění možnosti účasti obviněného na úkonech trestního řízení, jakož i především případná následná realizace trestní sankce.“³⁶ Zákon pro návod soudu uvádí, že možným důvodem je neznámá totožnost obviněného, neexistence stálého bydliště či hrozba vysokého trestu. To však nevyklučuje použití i jiných skutečností, např. nezaměstnanost či špatné rodinné vztahy. Mělo by se zdůraznit, že možnost útěku se posuzuje vždy komplexně s ohledem na všechny skutečnosti, tj. jedna skutečnost (např. neexistence trvalého bydliště) není dostatečným důvodem pro uvalení vazby, pokud

³³ ŠÁMAL P., A KOL., *Trestní řád. Komentář – díl I.*, Praha: C.H. Beck, 6. vyd., 2008, s. 464

³⁴ BURDA Z., *Recentní judikatura Ústavního soudu k vazebním důvodům*, Trestní právo, 2009, č. 12, s. 20

³⁵ RŮŽIČKA M., ZEŽULOVÁ J., *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*, Praha: C.H. Beck, 2004, s. 407

³⁶ HANUŠ L., *Hrozba vysokého trestu v kontextu útěkové vazby*, Právní rozhledy, 2004, č. 11, s. 433

z jiných skutečností vyplývá, že pachatel zjevně nemá úmysl utéci. Tím však není řečeno, že by musely být splněny všechny důvody kumulativně, protože v určitých případech i jeden důvod postačí. Ústavní soud vyjmenované důvody nazval tzv. „monologem zákonodárce“. Výstižná je definice Mandáková: „Orgán došel na podkladě všestranného zhodnocení všech okolností případu k závěru, že je opodstatněno podezření, že obviněný, zůstane-li na svobodě, uprchne nebo se bude skrývat.“³⁷ Tentýž autor též zdůrazňuje, že je nutno rozlišit neochotu dostavit se k úkonům trestního řízení, způsobenou např. pohrdáním orgány či zásadním nesouhlasem se stíháním, a tendenci vyhýbat se trestnímu stíhání, případně trestu. V prvním případě postačí obviněného předvést. Situace se více zkomplikuje, pokud se obviněný pokaždé v době konání jednání vzdálí úmyslně z místa svého bydliště. Zde už by vazba mohla být opodstatněná.³⁸

Zákonem jmenovaný důvod spočívající v nemožnosti zjistit ihned totožnost obviněného není příliš častý. V úvahu přichází případy, kdy obviněný nemá občanský průkaz, či má zjevně falešný nebo nechce prozradit svou totožnost. V moderní době není problém někoho identifikovat během několika hodin. Více používaným argumentem je nedostatek stálého bydliště. Nemusí se nutně jednat o bydliště, které má obviněný přihlášené jako trvalé. Řada lidí po dlouhou dobu bydlí na jednom místě, aniž by tam měli přihlášené trvalé bydliště. Zde máme na mysli zejména lidi, kteří se pohybují po ubytovnách, přespávají u známých či jsou dokonce bezdomovci. Často se jedná o lidi asociální, bez hlubších mezilidských kontaktů. Zde je dostatečně velká hrozba, že je orgán v případě potřeby nezastihne. Lze nalézt i další důvody, které jsou schopny navodit důvodnou obavu. Může jít např. o nepřekonatelný stud dobře situovaného obviněného, který se dopustil mravnostního deliktu, respektive je z něj obviněn. Neunese sociální tíhu a vzhledem ke svým prostředkům má možnost vycestovat daleko, utéct před odpovědností.

Často diskutovaným důvodem pro uvalení útěkové vazby je hrozba vysokého trestu. Jedná se o neurčitý právní pojem, který si musí definovat sama soudní praxe. Přesto tento důvod je v praxi uváděn jako nejčastější pro útěkovou vazbu. Ústavní soud dovodil, že v určitých zvláštních případech hrozba vysokého trestu sama o sobě ob stojí jako důvod pro poslání obviněného do vazby.³⁹ Soud si položil tři otázky: Je hrozba vysokého trestu dostatečnou zákonnou podmínkou? Jak v právním státě definovat pojem *hrozby vysokého trestu*? A pokud

³⁷ MANDÁK V., *Zajištění osoby obviněného v československém trestním řízení*, Praha: Orbis, 1975, s. 77

³⁸ Tamtéž s. 80

³⁹ Viz III. ÚS 566/03

je hrozba vysokého trestu dostatečnou zákonnou podmínkou, jaké jsou relevantní argumenty pro zeslabení následků, tj. pro úspěšnost obhajoby? Na první otázku Ústavní soud odpověděl kladně za předpokladu, že nepůjde o typové (objektivní) posouzení, nýbrž o opravdu konkrétní hrozbu vysokého trestu. Například, pokud za daný trestný čin hrozí 5 až 10 let odnětí svobody, vzhledem ke skutečnostem a způsobu spáchání či přitěžujícím okolnostem musí hrozit trest blíže horní hranici trestní sazby, aby tím mohla být odůvodněna vazba. S tímto názorem souhlasí i Hanuš.⁴⁰ K druhé otázce Ústavní soud podotkl, že se jedná o neurčitý právní pojem a došel k názoru, že pro vazbu odůvodněnou hrozbou vysokého trestu je hranicí sazba za zvlášť závažné trestné činy, ještě dle starého trestního zákoníku ve výši 8 let. Zjednodušeně řečeno, odůvodnit hrozbou vysokým trestem lze jen v takovém případě, kdy reálně hrozí odnětí svobody na 8 let a výše. S tím vyjádřili nesouhlas Jelínek a kolektiv ve svém komentáři, dle nich připadá v úvahu i hrozba nižšího trestu.⁴¹ K třetí otázce se soud vyjádřil tak, že opět použil své premisy objektivní konstelace skutečností, zejména konkrétní skutečnosti na straně obviněného. Mezi tyto tzv. *silné důvody* lze zařadit např. rodinné zázemí, zdravotní stav neumožňující vůbec útek apod. Obecně by se měl použít princip proporcionality, tedy čím vyšší trest hrozí, tím silnější důvody musí obviněný na svou obhajobu uvést. S tímto názorem však zásadně nesouhlasí komentář k trestnímu řádu⁴², jehož autoři míní, že pouhá hrozba vysokého trestu nepostačuje a přímo odporuje dikci zákona. Je však třeba zmínit, že podobnou praxi vytýkal ESLP Polsku, kde délka očekávaného trestu byla dokonce jedním ze zákonných vazebních důvodů. ESLP pak doporučil teleologický výklad, to jest nutnost existence skutečností vzbuzujících obavu z útěku.⁴³

K útěkové vazbě se vztahuje i další judikatura Ústavního soudu. Požadavek konkrétních skutečností a zřejmého úmyslu obviněného vedl soud k tomu, že označil za nepřípustné uvalit vazbu jen z toho důvodu, že obviněný byl cizí státní příslušník. To označil za abstraktní nebezpečí, nikoliv konkrétní, které by spočívalo v tom, že obviněný se chce opravdu vyhýbat úkonům trestního řízení. Případný pobyt v cizině nevyklučuje ochotu obviněného na potřebné úkony (např. výslech) dojíždět.⁴⁴ To se stalo v dalším případě, kdy obviněný s pobytem v Německu byl ochoten spolupracovat, avšak orgány činné v trestním řízení mu zasílaly předvolání na špatnou adresu a navíc v rozporu se zákonem, kde je přesně určen postup pro

⁴⁰ HANUŠ L., *Hrozba vysokého trestu v kontextu útěkové vazby*, Právní rozhledy, 2004, č. 11, s. 434

⁴¹ JELÍNEK J. A KOL., *Trestní zákoník a trestní řád*, Praha: Leges, 3. akt. vydání, 2012, s. 626

⁴² ŠÁMAL P., A KOL., *Trestní řád. Komentář – díl I.*, Praha: C.H. Beck, 6. vyd., 2008, s. 468

⁴³ MORGENSTERN CH., *Die Stärkung prozessualer Garantien im Recht der Untersuchungshaft in Deutschland und Polen*, Zeitschrift für Internationale Strafrechtsdogmatik, 2011, č. 4, s. 245

⁴⁴ Viz II. ÚS 347/96

přeshraniční doručování přes tamější veřejné orgány. I zde Ústavní soud shledal vazbu nepřijatelnou.⁴⁵ Podobně je vyřešeno, že svoboda pohybu spočívající v možnosti kdykoliv opustit území republiky, není důvodem k uvalení vazby. Považuje se za zbytečné omezování, pokud např. obviněný už má dlouho naplánovanou dovolenou, či jezdí na pracovní cesty. Pokud se mu neprokáže úmysl toho zneužít a on jinak spolupracuje, není důvod ho vazebně stíhat. K takovému názoru došel soud i v médiích propírané kauze lobbisty Marka Dalíka, který přestože má majetek v Itálii včetně nemovitostí, tím pádem dostatečné zázemí, soud neshledal důvod k uvalení vazby. Přihlédl přitom k ostatním skutečnostem, zejména rodinným poměrům obviněného.

4.2 Koluzní vazba

Druhým důvodem uvedeným v § 67 pod písmenem b) je situace tzv. koluze. Koluzní jednání zákon definuje jako působení na dosud nevyslechnuté svědky nebo obviněné, či jiný způsob maření objasňování skutečností důležitých pro trestní stíhání. Tímto mařením se rozumí zahlazování stop, ničení hmotných důkazů, ve zkratce jakéhokoliv důkazního pramene. Opět zde musí být důvodná obava založená na konkrétních skutečnostech, že obviněný má v úmyslu mařit zjištění důležitých skutkových okolností. Koluze se jeví jako nejproblematictější ze všech tří zákonných důvodů, ve vědě je často diskutována už od 19. st. a v praxi bývala často zneužívána. Její odpůrci argumentovali především tvrzením, že je věcí orgánů, aby si ochránily své vyšetřování a v případě hrozby zvýšily svou bdělost. Zucker vidí koluzní vazbu jako neudržitelnou, při jejím důsledném dodržování by mohla být použita vůči každému, kdo se dopouští koluzního jednání. To by mohli být přátelé, rodina obviněného nebo svědci. Ve vazbě vidí průlom do obžalovacího procesu, nelze prý obviněného uvěznit za jeho chování v řízení, za jeho vztah k vyšetřujícími orgány.⁴⁶ Z dnešního pohledu se však jedná o institut běžný ve vyspělých státech a svým způsobem i nezbytný. Svědecká výpověď je stále důležitým důkazem. Zároveň, i když roste důmyslnost a erudovanost práce vyšetřujících orgánů, neméně roste důmyslnost zločinců. Koluzní jednání by se mělo týkat *závažných skutečností*, které Mandák definuje jako: „... takové skutečnosti, které z hlediska zajištění účelu řízení tvoří podstatný základ pro posouzení viny.“⁴⁷ Skutečnosti se týkají především dokazování dle § 89 a)-e) trestního řádu. Z toho vyplývá, že jednání s úmyslem mařit vyšetřování, které však nemá reálně potenciál ohrozit posouzení viny, nemůže být považováno za koluzní, respektive nelze z tohoto důvodu uvalit vazbu. Takováto vazba by

⁴⁵ Viz III. ÚS 325/2000

⁴⁶ MANDÁK V., *Zajištění osoby obviněného v československém trestním řízení*, Praha: Orbis, 1975, s. 98-99

⁴⁷ MANDÁK V., *Zajištění osoby obviněného v československém trestním řízení*, Praha: Orbis, 1975, s. 102

byla funkčně neopodstatněná a přičila by se principu zdrženlivosti a přiměřenosti. Stejně tak zbytečná se jeví vazba, pokud už k ovlivnění svědka došlo a obviněný nemá tedy důvod se dopustit koluze znovu. Za maření vyšetřování není považováno odmítnutí dechové zkoušky či nesplnění ediční povinnosti, nebo dokonce popírání viny. Naopak koluzního jednání se obviněný může dopustit i zprostředkovaně pomocí jiné osoby. Zde je pak nutné prokázat, že obviněný toto jednání vyvolal – nutnou podmínkou je aktivní jednání. Jestliže se tak nestalo, nelze ho v „trestat“ za dobrovolné jednání jiné osoby. Hlavními posuzovanými skutečnostmi v případě rozhodování o koluzní vazbě jsou záměr obviněného a samotná možnost tento záměr uskutečnit. Jedná se o kumulativní podmínky pro použití tohoto druhu vazby. Koluzním důvodem nemůže být jen určitá důkazní situace. Důležité je vymezit hranici, co považovat za koluzní jednání a co už spadá do práva obviněného na svou obhajobu. Mandák např. uvádí, že za koluzní jednání nelze považovat takovou situaci, kdy obviněný žádá příbuzné, aby využili svého práva odmítnout výpověď.⁴⁸ Není zde možnost využít vazebních alternativ, tedy záruky, slibu či kauce.

Zajímavou otázkou pak je, kdy důvody koluzní vazby odpadnou. Mělo by k propuštění dojít ihned po zajištění či provedení důkazu, nebo až po skončení vyšetřování? Vzhledem k tomu, že koluzní vazba oproti zbylým dvěma druhům může trvat jen relativně krátce, nanejvýš 6 měsíců, a vyšetřování často trvá mnohem déle, zdá se dnes jasné, že by mělo dojít k propuštění ihned po zajištění důkazů. Důvody koluzní vazby jsou více dočasnějšího rázu, než u vazby útěkové a předstižné. Komplikace může být při důkazu výslechem svědka, kterého pak lze ovlivnit, aby v hlavním líčení vypovídal jinak. Tomu by však mělo být zabráněno pomocí trestného činu křivého svědectví, či možností použít protokoly z výslechu v hlavním líčení. Svědek by byl povinen zevrubně odůvodnit, proč najednou vypovídal jinak, než v přípravném řízení. I Ústavní soud zdůrazňuje, že úprava koluzní vazby se vztahuje jen na dosud nevyslechnuté svědky. A hned po výslechu by měl být obviněný propuštěn. Nechat obviněného ve vazbě do konce vyšetřování šlo dle právní úpravy platné před rokem 1999.⁴⁹ Při koluzní vazbě hraje větší roli taktický postup a rychlost orgánů činných v trestním řízení.

Pro svou diskutabilnost je koluzní vazba častým předmětem stížností u Ústavního soudu. Z jeho judikatury např. plyne, že nevyslechnutí všech osob participujících na trestném činu není dostatečným důvodem pro odůvodnění vazby. Je nutné ještě prokázat úmysl

⁴⁸ MANDÁK V., *Zajištění osoby obviněného v československém trestním řízení*, Praha: Orbis, 1975, s. 108

⁴⁹ Viz I. ÚS 734/08

poškozeného, že bude koluzně jednat.⁵⁰ V případě dostatku jiných důkazů nehraje nevyslechnutí tak závažnou roli. Takovéto povšechné a obecné zdůvodnění – nevyslechnutí spoluobviněného - nemůže dle Ústavního soudu nikdy obstát. Opět zdůrazňuje nutnost uvedení konkrétních skutečností, které však nemusí spočívat jen v osobě obviněného, ale vazbu lze zdůvodnit i objektivní konstelací skutečností. Tento postulát vyjádřil v jiném nálezu, kde zbývalo vyslechnout pouze jednoho svědka. Jeho výslech však mohl zásadním způsobem zvrátit dosavadní výsledky řízení a přispět k dalšímu objasnění věci. Pouze tento svědek mohl potvrdit přítomnost obviněného na místě činu.⁵¹ Aktivní jednání obviněného se musí vztahovat k danému trestnému činu, o kterém se řízení vede, nikoliv k jiné trestné činnosti obviněného. V jiném nálezu soud neshledal důvodnou vazbu uvalenou za popírání viny a uvádění nepravdivých skutečností, či za odepření výpovědi bez přítomnosti obhájce. Jedná se totiž o součásti práva obviněného na obhajobu.⁵²

4.3 Předstižná vazba

Předstižná vazba se od koluzní a útěkové vazby odlišuje zejména svou funkcí. Zajišťovací funkci u ní výrazně zastihuje funkce prevenční. Zajištění obviněného vazbou slouží jako prevence před dalším pácháním trestné činnosti z jeho strany. Musí zde být naléhavé nebezpečí a potřeba izolovat obviněného od zbytku společnosti, jedná se o tzv. mimoprocesní vazbu.⁵³ V průběhu historie se vyvinula z tzv. kauce na osobách. Jednalo se o institut, kdy obviněný nedal žádnou majetkovou či věcnou záruku, a tak se stal zárukou on sám. § 67 c) uvádí oproti předchozím dvěma důvodům taxativně-alternativní možnosti, pro které ji lze použít. Jedná se o hrozbu opakování trestné činnosti, hrozbu dokonání trestného činu, o který se obviněný pokusil, hrozbu dokonání trestného činu, který obviněný připravoval a nakonec hrozba dokonání trestného činu, kterým obviněný hrozil. Z povahy předstižné vazby vyplývá, že je možná jen u úmyslných trestných činů.

U první možnosti, tedy opakování v trestné činnosti, vyvstává otázka, zda se musí jednat o tentýž trestný čin, či může jít i o jiné. Dle Mandáka musí jít o tentýž trestný čin, zároveň pod to subsumuje udržování protiprávního stavu. To však vyvozoval v době, kdy se v zákonné úpravě hovořilo o pokračování, nikoliv o opakování trestné činnosti. Dnes je pokračování v trestném činu vzhledem k § 12 odst. 11 trestního řádu vyloučeno, protože po sdělení

⁵⁰ Viz IV. ÚS 264/98

⁵¹ Viz II. ÚS 138/93

⁴⁶ Viz III. ÚS 148/97

⁵³ MANDÁK V., *Zajištění osoby obviněného v československém trestním řízení*, Praha: Orbis, 1975, s. 122

obvinění se jedná o nový skutek. Musí se tedy jednat o opakování téhož trestného činu. Dle judikatury je sem však třeba zahrnout, i přes dovětek „pro níž je stíhán“, trestnou činnost sice jiné právní kvalifikace, ale téže povahy, respektive ze stejné hlavy trestního zákoníku (např. při trestné činnosti proti životu a zdraví).⁵⁴ To se vyvozuje z pojmu „opakování trestné činnosti“, který je v zákoně užit. Pro opačný názor by muselo být užití pojmu „opakování trestného činu“. Stejnou dedukci však nelze použít v dalších dvou případech, tedy pokusu a přípravy. Zde se už musí jednat o důvodnou obavu, že obviněný spáchá trestný čin stejné právní kvalifikace. Důvodná obava spočívá na základě konkrétních skutečností v podezření, že obviněný projeví snahu dokončit trestný čin. Nikde není psáno, že se mu to musí povést. Čtvrtý důvod, dokončení činu, kterým obviněný vyhrožoval, se považuje za dosti specifický. Lze ho použít jen u trestných činů, kde je samotné vyhrožování znakem skutkové podstaty. Těchto trestných činů nalezneme v trestním zákoně velmi málo, jedná se např. o násilí proti skupině obyvatel.

Judikatura u předstižné vazby není příliš rozsáhlá, za zmínku stojí výrok, že existenci tzv. předstižného vazebního důvodu není korektní argumentovat spácháním podobné trestné činnosti v minulosti, jelikož k tomu došlo v období totalitního režimu a jednalo se zjevně o politicky motivovanou činnost. Z této skutečnosti nelze dovozovat existenci důvodné obavy, že stěžovatel bude páchat takovou trestnou činnost i po změně společenských a politických poměrů, k níž došlo po roce 1989.⁵⁵ Příkladem konkrétních skutečností vedoucích k důvodné obavě z opakování trestné činnosti je dle Ústavního soudu tento případ. Stěžovatel se dopustil trestné činnosti osmi skutky v rámci organizované skupiny, navíc byl ve zkušební době podmíněného propuštění z výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody v trvání deseti a půl roku. Z těchto skutečností, spolu s charakteristikou stěžovatele, vyplynula reálná obava z možného opakování trestné činnosti.⁵⁶

4.4 Kvalifikované (zpřísněné) důvody vazby

K předpokladům vazby patří i splnění podmínky dané v § 68 odst. 2. Vazba není přípustná u úmyslných trestných činů s horní hranicí dva roky odnětí svobody a u nedbalostních trestných činů s horní hranicí tři roky odnětí svobody. Je možné připomenout, že z podstaty věci nelze uvalit předstižnou vazbu za nedbalostní jednání. Pravidlo v § 68 odst. 2 má však své výjimky

⁵⁴ CÍSAŘOVÁ D., FENYK J., GŘIVNA T., *Trestní právo procesní*, Praha: Linde, 4. Vydání, 2006, s. 256, též R 39/1995

⁵⁵ Viz I. ÚS 131/02

⁵⁶ Viz I. ÚS 3204/08

uvedené ihned v následujícím odstavci, tedy odst. 3. Jedná se o tzv. kvalifikované důvody vazby, které se mohou použít pro jakýkoliv trestný čin. V písmenech a)-e) jsou víceméně vyjmenovány podobné důvody jako v § 67, avšak s tím rozdílem, že neexistuje pouze důvodná obava, nýbrž obviněný už tak konal. Písmeno a) ospravedlňuje vazbu již vykonaným útekem či skrýváním, písmeno b) hovoří o opakovaném nedostavení se na předvolání a nezajištění obviněného jiným způsobem. Výjimečným se jeví písmeno c), které vazbu odůvodňuje nezjištěním totožnosti obviněného všemi dostupnými prostředky. Písmeno d) odkazuje na již konané koluzní jednání. Je nutné zdůraznit, že u písmen a), b) a d) musí být splněny požadavky § 67, tedy že existuje důvodná obava na podkladě konkrétních skutečností, že tak obviněný bude jednat znovu. Např. se tedy znovu bude snažit o koluzní jednání, či znovu uprchne.

V praxi nejproblematictější bylo donedávna písmeno e). Původně se zde uvádělo, že důvod je dán, pokud pokračoval v trestné činnosti, pro niž je stíhán. V praxi vznikaly aplikační potíže a odborná veřejnost to považovala za důvod příliš úzký. Novela č. 459/2011 Sb. platná od 1.1.2012 přinesla zásadní zlepšení a zpřesnění této normy. Písmeno e) už se neomezuje pouze na pokračování v trestné činnosti, ale i na opakování trestné činnosti a především na recidivu – „... nebo byl za takovou trestnou činnost v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán.“ Jedná se tedy o případy stejnorodé recidivy u činů spáchaných v minulosti. Novela reaguje na nálezh Ústavního soudu s touto právní větou: „Pojem „pokračoval“, užitý zákonodárcem v ustanovení § 68 odst. 3 písm. e) trestního řádu, dopadá proto pouze na situace, kdy obviněný pokračoval v trestné činnosti po zahájení trestního stíhání a nikoliv před zahájením trestního stíhání, ledaže vazba uvalená dle uvedeného zákonného ustanovení na obviněného za skutek bezprostředně navazující na předchozí, zvláště pak poněkolkáté opakovanou trestnou činnost, obtoží v testu proporcionality, neboť sleduje legitimní cíl, a není dán jiný přiměřeně šetrný prostředek, kterým bylo možno tohoto cíle dosáhnout.“⁵⁷ Právě možnost brát v úvahu minulost představuje zásadní změnu tohoto vazebního důvodu a reaguje na praxi, kdy u recidivistů nejvíce hrozí opakování, byť méně závažné trestné činnosti. Jak vyplývá z nálezu Ústavního soudu, jde o legitimní cíl, kterého zřejmě dle našeho práva jiným způsobem dosáhnout nelze. Teleologickým výkladem šlo takto postupovat už před novelou, i Ústavní soud vycházel z extenzivního výkladu naznačeného v komentáři⁵⁸, avšak pro praxi je novelizované znění vítaným zjednodušením.

⁵⁷ Viz IV. ÚS 1770/07

⁵⁸ ŠÁMAL P., A KOL., *Trestní řád. Komentář, díl I.*, Praha 2005, 5. vyd., s. 481

Novela č. 459/2011 Sb. však přinesla ještě jednu změnu kvalifikovaných důvodů. Do § 68 byl nově přidán odst. 4, který má sloužit k ochraně poškozeného. V tomto případě se nepoužije odst. 2 tehdy, když se jedná o úmyslný trestní čin a je dán důvod předstížené vazby (1. podmínka). Důvody ostatních typů vazby nepřicházejí v úvahu. Dále pak musí povaha tohoto trestného činu vyžadovat účinnou ochranu poškozeného (2. podmínka), zejména jeho života a zdraví, či obdobného zájmu. „Novela tak reaguje na některé velmi závažné případy, které se vyskytly na území České republiky v minulosti a spočívaly v tom, že obvinění nejprve spáchali lehčí trestní čin splňující předpoklady § 68 odst. 2 a posléze spáchali velmi závažný trestný čin proti stejné osobě.“⁵⁹ Jednalo se např. o případy, kdy docházelo k domácímu násilí, které pak nakonec skončilo vraždou oběti. Trestní právo zde vůbec neplnilo svou ochrannou funkci.

4.5 Zvláštní případy vazby

Kromě klasické vazby upravené v hlavě čtvrté trestního zákoníku, o níž jsme převážně hovořili na předchozích stranách, zná trestní řád ještě několik dalších zvláštních případů, kdy lze osobu dát do vazby. V § 396 a 397 nalezneme tzv. vydávací vazbu, která se používá v řízení o vydání do ciziny, když zjištěné skutečnosti odůvodňují obavu z útěku osoby, o jejíž vydání v řízení jde. V průběhu řízení jde o vazbu fakultativní, avšak bylo-li rozhodnuto o přípustnosti vydání do ciziny, jde o vazbu obligatorní. Dalším zvláštním typem je tzv. předávací vazba (§ 410 a 411), která se uplatňuje při předávání osob na základě evropského zatýkacího rozkazu v rámci Evropské unie. Platí zde stejná pravidla pro její fakultativnost a obligatornost jako u vydávací vazby. Oba tyto druhy vazby mají jediný důvod, a tj. zamezení útěku dotyčné osoby.⁶⁰ Při obavě z maření výkonu trestu vyhoštění přichází v úvahu tzv. vyhošťovací vazba upravená v § 350c. Smyslem této vazby je umožnit výkon trestu vyhoštění, jedná se o fakultativní vazbu, kterou lze nahradit alternativami vazby. Velice speciální druh vazby se může objevit v rámci řízení o uznání cizozemského rozhodnutí, kde před samotným rozhodnutím může soud, na žádost cizího státu či bez ní, poslat tímto státem odsouzenou osobu do vazby. Přitom není vázán vazebními důvody, protože smysl této vazby je zcela odlišný.⁶¹

⁵⁹ RŮŽIČKA M., CHROMÝ J., PŘEPECHALOVÁ K., „Vazební“ novela trestního řádu a její dopad na činnost státních zástupců, *Státní zastupitelství*, 2012, č. 1, s. 16

⁶⁰ ŠÁMAL P., A KOL., *Trestní řád. Komentář – díl I.*, Praha: C.H. Beck, 6. vyd., 2008, s. 467

⁶¹ CÍSAŘOVÁ D., FENYK J., GRŮVNA T., *Trestní právo procesní*, Praha: Linde, 4. Vydání, 2006, s. 272-273

5 Německá právní úprava

Právní řády středoevropských států jsou si, co se týká právních institutů, velmi podobné. Nejinak je tomu i ve Spolkové republice Německo. Úpravu vazby nalezneme v § 112 a následujících německého trestního řádu (dále StPO). Základní zásady a předpoklady pro možnost uvalení vazby se v podstatě shodují s českou úpravou. Jak již bylo zmíněno výše, německé soudy kladou zvláštní důraz na princip proporcionality. Na něj se odvolává často judikatura, např. soud shledal nepřípustnost vazby u matky novorozence, u osoby, která byla obviněna až po deseti letech vyšetřování či u smrtelně nemocné osoby. V posledním případě se našla řada kritiků, jelikož soud (Berlínský ústavní soud) se odvolával též na důstojnost jednotlivce, avšak té se nepřičí odpovědnost obviněného za své činy. Potřeba obvinění, důvodného (zjevného) podezření ze spáchání daného trestného činu, subsidiarita vazby s ohledem na důležitost věci a očekávaný trest, a především existence jednoho z vazebních důvodů jsou dalšími nezbytnými předpoklady pro možnost uvalení vazby. Německá právní úprava nabízí širší škálu alternativních opatření než česká, např. domácí vězení nebo ohlašovací povinnost. Stuckenberg vazbu označuje za trest bez rozsudku, který navíc zkresluje situaci při nalézáni rozsudku, protože téměř všichni vazebně stíhaní, typicky více než vazebně nestíhaní, bývají odsouzeni.⁶² Poněvadž německé trestní právo zná u nás nepoužívaný institut soukromých žalob (např. trestný čin porušení domovní svobody), kdy žalobcem není stát, ale fyzická osoba, která žalobou po celou dobu řízení disponuje, je třeba zmínit, že v těchto případech nelze o vazebním stíhání uvažovat. Není zde veřejný zájem na potrestání, *ad maior ad minus* na vazebním stíhání. Zajímavě působí procentuální až 40% zastoupení cizinců v celkovém počtu vazebně stíhaných.

Vazební důvody nalezneme v §§ 112 a 112a StPO. Jak už bylo řečeno, jsou velmi podobné důvodům v českém trestním řádu, odlišují se v systematice a dalších drobnostech. Důvodem pro uvalení vazby jsou tedy především útěk či skrývání obviněného (odst. 2, č. 1), popřípadě když na základě okolností každého jednotlivého případu hrozí nebezpečí, že se tak obviněný chovat bude nebo se bude jinak vyhýbat řízení (odst. 2, č. 2). Nechybí též důvod koluze, když chování obviněného zakládá zjevné podezření, že bude působit na důkazy (měnit je, ničit je), působit na svědky a spoluobviněné anebo k tomuto jednání bude jiného podněcovat. Zvláštní a odlišný důvod nalezneme však v odst. 3, kde jsou taxativně jmenovány trestné činy, vesměs nejzávažnějšího rázu (trestné činy proti lidskosti, terorismus, vražda, těžké ublížení na zdraví

⁶² STUCKENBERG C. F., *Untersuchungen zur Unschuldsvermutung*, Berlin: Walter de Gruyter, 1998, s. 106

atd.). Z dikce ustanovení vyplývá automatickost vazby v těchto případech. Poslední důvod vazby nalezneme v § 112a StPO, který je podobný české předstížené vazbě, ale opět je omezen na taxativně vyjmenované činy, zpočátku jen sexuální delikty a od roku 1974 rozšířeno i na další trestné činy, které praxe na základě svých poznatků označila za sériové.

5.1 Útěková vazba

Útěková vazba je v Německu nejčastějším důvodem pro vazební stíhání obviněného, a to až z 90%. I zde musí být dány konkrétní skutečnosti zakládající důvodnou obavu, že se obviněný opravdu bude snažit vyhybat trestnímu stíhání. Obecně musí být vyšší pravděpodobnost možného útěku, než opačného chování. V řadě případů už však takto činí, tudíž soudce vydá příkaz k zatčení a rozhodne o následném vazebním stíhání. Dle německé judikatury výše hrozícího trestu jako samostatný důvod neobstojí a musí být podepřena dalšími konkrétními skutečnostmi. Musí být posouzeno komplexně z hlediska finanční situace obviněného, jeho rodinných vazeb, znalosti jazyků či do jaké míry zná důkazy proti němu svědčící. Obecně však hrozba vyššího trestu klade menší podmínky na konkrétní skutečnosti obavu vzbuzující. Naopak trvalé bydliště a zdržování se v něm nevylučuje automaticky možnost útěku obviněného, jelikož trestní stíhání je pro něj novum a dává svůj úmysl utéci najevo. Pod tento důvod lze zařadit i používání falešné identity. Z judikatury lze uvést možnost vazebně stíhat pachatele, který vědomě užívá návykové látky či neužívá předepsané medikamenty, aby se pro procesní nezpůsobilost vyhybal řízení. Pokud už neutekl či nelze prokázat jeho totožnost, musí obviněnému hrozit minimálně 6 měsíců odnětí svobody.

5.2 Koluzní vazba

Zde se v podstatě německá právní úprava od české nijak neliší. I konstantní judikatura je podobná a vylučuje jako důvod vazby např. upozornění svědka, že ze zákona může odmítnout svědčit či uvádění nepravdivých údajů ze strany obviněného. Dle § 113 StPO musí být výše očekávaného trestu minimálně 6 měsíců odnětí svobody nebo více jak 180 denních sazeb. Při posuzování možnosti této vazby se bere v potaz i životní styl obviněného, tedy pokud lže, vydírá a byl za podobné jednání např. již odsouzen. Konkrétní skutečností tak může být např. i možnost a schopnost obviněného vyrobiť důkaz, který bude vzbuzovat dojem pravosti a použitelnosti. Debata pak především směřuje k otázce, zda by se vazba nemohla vztahovat i na neobviněného, který se stejně tak jako obviněný může koluzního jednání dopouštět. Přívržencem je např. Frister, avšak takovéto řešení se přičítá už základnímu předpokladu vazby, tedy řádnému obvinění. Přesvědčivý protiargument dává Stuckenberg, který vidí přiměřenost

koluzní vazby vztahující se pouze na obviněného v tom, že obviněný jako potencionální pachatel má rozsáhlé vědomosti o důkazních prostředcích a tedy i možnostech poškození důkazních prostředků, zatímco přátelé a příbuzní znalosti tohoto druhu nemají.⁶³

5.3 Závažnost činu

Závažnost činu jako důvod pro vazbu české právo nezná a i v Německu se jedná o věc nanejvýš kontroverzní. Podobnou úpravu totiž obsahovalo německé trestní právo v době nacistické diktatury a tento institut sloužil především politickým cílům. Přesto se po válce do německého práva vrátil, i když je omezen jen na určité nejzávažnější trestné činy, jejichž výčet je postupně novelami rozšiřován (např. v 70. letech o teroristické činy, na základě zkušeností z mnichovské olympiády či útoků Frakce rudé armády). I přes zjevnou snahu o účinnou ochranu společnosti, respektive její uklidnění, byl a je tento institut terčem časté kritiky ze strany odborníků zejména pro svoji obligatornost, což se přiči modernímu chápání vazby a jeví se ústavně dosti pochybné. Konečný výklad tak musel provést až německý ústavní soud.⁶⁴ Ten především posoudil § 112 odst. 3 StPO z hlediska testu proporcionality. Došel k názoru, že doslovný výklad tohoto ustanovení, tedy obligatornost vazby, je v rozporu se Základním zákonem, avšak ustanovení nezrušil, jen dal návod, jak při jeho výkladu postupovat. Možnost uvalení vazby dle odst. 3 je tak dána, pokud existuje obava z útěku či koluzního jednání obviněného, tedy zajištění podmínky potřebnosti vazby z hlediska zajištění řádného vyšetřovacího procesu. Přitom však dovedl, že u trestných činů z odst. 3 není vyžadována taková jasnost skutečností jako u odst. 2. Dle Beulkeho nemusí být dány konkrétní skutečnosti dokonce vůbec, tedy stačí menší míra podezření z možného koluzního jednání nebo útěku.⁶⁵

5.4 Předstižná vazba

Podobně čile se v Německu diskutuje o předstižné vazbě, která dle některých teoretiků představuje cizí těleso v trestním řízení, jelikož její fce. především prevenční. Dochází zde k omezení osobní svobody na základě úvahy, že obviněný spáchá další podobný trestný čin, což však nikdy nelze s jistotou potvrdit. Právě tato prognóza vzbuzuje otázky ohledně ústavní konformnosti. Kritici poukazují na citelný zásah do principu presumpce nevinny, s tímto však nesouhlasí např. Frister: „Možnost spáchání TČ není důvodem zásahu, nýbrž slouží jako

⁶³ STUCKENBERG C. F., *Untersuchungen zur Unschuldsvermutung*, Berlin: Walter de Gruyter, 1998

⁶⁴ Viz BVerfGE 19, 342

⁶⁵ BEULKE W., *Strafprozessrecht*. 7., neu bearbeitete Aufl., Heidelberg: Müller, 2004, s. 119

indicie nebezpečnosti pachatele, což beztak není kritérium pro posouzení spáchání původního činu.⁶⁶ Zároveň vzhledem k podmínkám ve vazebních věznicích se tak předem ztěžuje resocializace pachatele. Na rozdíl o české úpravy je předstižná vazba možná jen u taxativně vyjmenovaných trestných činů, především z oblasti sexuálních deliktů a dalších v praxi za sériové označených deliktů. Zajímavé je, že sem ale nepatří např. krádež. I tímto důvodem se zabýval nakonec německý ústavní soud a nakonec ho označil za ústavně konformní, avšak zdůraznil potřebu vysoké pravděpodobnosti spáchání trestného činu. Sporné zůstává, zda ji lze použít u trestných činů spáchaných ve stavu nepřičetnosti po požití návykové látky. Pro ano se vyjádřil např. Hamm, protože existuje nebezpečí, že se do takového stavu obviněný dostane znovu.⁶⁷ Na závěr zdůrazněme subsidiaritu tohoto vazebního důvodu oproti ostatním a navíc podmínku přísnějšího očekávaného trestu, konkrétně v rozsahu nejméně jednoho roku.

6 Závěr

Zřejmě není v lidských silách nahradit vazbu institutem podobně funkčním a účinným. Vazba tu bude vždy, a tak je důležité, aby rozhodování o ní bylo co nejtransparentnější. Jak vidno, i v západní Evropě nepoznamenané komunistickou minulostí se jedná o institut běžný a velice používaný. Současné tendence ve světě i u nás vedou k omezování počtu vazebně stíhaných, k rozvoji alternativ vazby. Judikatura lidskoprávních soudů postupně určuje konkrétní požadavky na zákonnou a k lidským právům šetrnou vazbu. Záleží tak spíše na posouzení soudce, jeho citu a síle argumentů vyšetřujících orgánů, než na pozitivistickém zakotvení důvodů, které však nikdy neobsáhne veškeré myslitelné situace. To však neznamená, že nelze v zákonné úpravě nic zlepšovat, i když neustálé změny trestního řádu nesvědčí o promyšlenosti kroků zákonodárce. Zároveň by však nebylo dobré nechat si lidská práva a svobody přerůst přes hlavu, protože právo a svoboda jednoho končí přesně tam, kde začíná právo a svoboda druhého.

⁶⁶ Frister H., Schuldprinzip, Jura, 1988, s. 101

⁶⁷ Hamm R., Neue Juristische Wochenricht, 1974, str. 1667

7 Použité prameny

7.1 Knižní publikace

BEULKE W., *Strafprozessrecht*. 7., neu bearbeitete Aufl. Heidelberg: Müller, 2004

CÍSAŘOVÁ D., FENYK J., GRIVNA T., *Trestní právo procesní*. Praha: Linde, 4. Vydání, 2006

JELÍNEK J. A KOL., *Trestní zákoník a trestní řád*. Praha: Leges, 3. akt. vydání, 2012

JELÍNEK J. A KOL., *Trestní právo procesní*. Praha: Leges, 2. akt. vydání, 2011

MANDÁK V., *Zajištění osoby obviněného v československém trestním řízení*. Praha: Orbis, 1975

ROXIN C., *Strafverfahrensrecht: ein Studienbuch*. 25 völlig neu bearb. Aufl. /. München: Beck, 1998

RŮŽIČKA M., ZEZULOVÁ J., *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Praha: C.H. Beck, 2004

Strafprozeßordnung: Gerichtsverfassungsgesetz, Nebengesetze und ergänzende Bestimmungen. 47., neu bearbeitete Aufl. des von Otto Schwarz begründeten, in der 23. bis 35. Aufl. von Theodor Kleinknecht und der 36. bis 39. Aufl. von Karl Meyer bearbeiteten Werkes. München: Beck, 2004

STUCKENBERG C.F., *Untersuchungen zur Unschuldsvermutung*. Berlin: Walter de Gruyter, 1998

ŠÁMAL P., A KOL., *Trestní řád. Komentář – díl I.* Praha: C.H. Beck, 6. vyd., 2008

7.2 Odborné články

BURDA Z., *Recentní judikatura Ústavního soudu k vazebním důvodům*. Trestní právo, 2009, č. 12

COUFAL P., *K zákonným předpokladům rozhodnutí o vazbě soudem*. Trestní právo, 1998, č. 9

DRAŠTÍK A., *K zákonným předpokladům pro rozhodnutí o vazbě*. Trestní právo, 1997, č. 12

HANUŠ L., *Hrozba vysokého trestu v kontextu útekové vazby*. Právní rozhledy, 2004

KUČERA, RIZMAN, TERYNGEL, *K rekonstrukci trestního řádu*. Trestní právo, 1996, č. 1

MORGENSTERN CH., *Die Stärkung prozessualer Garantien im Recht der Untersuchungshaft in Deutschland und Polen*. Zeitschrift für Internationale Strafrechtsdogmatik, 2011, č. 4

RŮŽIČKA M., CHROMÝ J., PŘEPECHALOVÁ K., *“Vazební“ novela trestního řádu a její dopad na činnost státních zástupců*. Státní zastupitelství, 2012

SOKOL T., *Rozhodování soudů o vazbě*. Trestní právo, 2000

ŠTĚPÁN J., *V řízení o vazbě doplňuje Evropská úmluva o lidských právech a svobodách náš trestní řád*. Bulletin advokacie, 2002, č. 6-7

VANTUCH P., *K rozhodování o vazbě v přípravném řízení a přezkoumávání důvodnosti obvinění v tomto stadiu řízení*. Trestní právo, 1996, č. 6

7.3 Ostatní prameny

Důvodová zpráva k zákonu č. 459/2011 Sb., Sněmovní tisk č. 335

ŠKOLOVÁ O., *Institut vazby v trestním řízení*, rigorózní práce na PF UK, 2011

Zákon č. 141/1961 Sb. (trestní řád)

Strafprozeßordnung